

Protestantse gemeente Leidsche Rijn
13 december 2020, Derde advent
Marije Karreman

Jesaja 9:1-6 Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht...

Gemeente van Jezus Christus,

We lezen vandaag al de woorden van deze profetie van Jesaja, die meestal bij het Kerstfeest worden gelezen. Want we staan stil bij het licht, in deze adventsperiode. En we lezen dezelfde Bijbelverhalen en teksten als de kinderen in hun adventsproject. Daar zal Tieneke straks nog iets over vertellen. Tijdens de popdienst/top2000dienst op Eerste advent lazen we over Jezus, en zijn uitspraak: 'Ik ben het licht voor de wereld.' Vandaag lezen we deze profetie over een volk in duisternis dat een schitterend licht ziet. Je raadt het al, dat heeft iets met elkaar te maken.

In het Bijbelboek Jesaja komt de profeet Jesaja aan het woord. Hij is de zoon van Amos, en trad op in de periode 750-700 voor Christus. De koninkrijken van Juda en Israel worden bedreigd door Assyrië. In zijn profetieën in het eerste deel van dit Bijbelboek waarschuwt Jesaja en hij levert kritiek, maar hij bemoedigt ook. In hoofdstuk 7, 8 en 9 lezen we over de tijd dat Koning Achaz aan de macht is, en Assyrië dreigt Israel en Juda te overspoelen. 'Dat gaat gebeuren,' vertelt de Heer aan Jesaja. En dan lijkt het alsof God er niet meer is. Dan lijkt het op een volk in duisternis. Moedeloos en hongerig zullen de mensen door het land zwerven, kun je in Hoofdstuk 8 lezen. Er is honger, en men is woedend, en zal omhoogkijken, naar de koning of naar God en hen vervloeken... want het zal donker zijn, verstikkend duister, als een eindeloze nacht.

'Pas als men weer begint te vragen, om raad, mag je spreken, Jesaja. En zeg dan dit: 'Een volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht, zij die leven in de schaduwen van de dood, worden door een helder licht beschenen'.'

En als het licht gaat schijnen en stralen, dan ziet het volk de dingen weer zoals zijn. Wat verkeerd gaat, en wat moet worden rechtgezet. Hoe het anders moet, en hoe het anders kan. En, dat er hoop is. Dit in het licht gezette volk zal zich verheugen en is blij, want alles verandert. Ze werden de tot slaaf gemaakten, ze zijn geslagen en geteisterd, maar dat stopt. Er was voortdurend oorlog en er waren steeds conflicten en bedreigingen, maar zo gaat het niet eindeloos door.

Iemand schreef hierbij: 'Het laatste woord is altijd aan de Heer, de God die zich niet voor eeuwig en altijd verbergt.' Gods getrouwen weten van een geheim, Jesaja kent het geheim, en hij ziet het, hij spreekt ervan, het wordt opgeschreven en doorgegeven.

In deze hoofdstukken profeteert Jesaja over een kind, een zoon, die de naam Immanuel zal dragen.

In Jesaja 7: 'de Heer zelf zal u een teken geven: de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuel noemen,'

hier in Jesaja 9, over 'een kind geboren – voor ons, een zoon gegeven – aan ons',

en in Jesaja 11, 'er zal een telg groeien aan de stronk van Isai (dat is de vader van David), uit dat koningshuis zal iemand voortkomen, de geest van de Heer zal op hem rusten...'

Bij elk nieuw koningskind zullen de mensen in Jesaja's dagen gedacht hebben: is dat de ware zoon van Isai, van David? Wordt hij zo'n koning? Herstelt hij het recht, bevrijdt hij ons, zal er nu eindelijk vrede aanbreken?

Want zo schrijft en spreekt Jesaja over hem, in hoofdstuk 9:5

'Een kind is geboren – voor ons,

een zoon gegeven – aan ons,

de heerschappij rust op zijn schouders.

Deze namen zal hij dragen:

Wonderbare raadsman – een counselor met goede adviezen bij elk levensprobleem,

Goddelijke held

Eeuwige Vader

Vorst die vrede zal brengen en bewaren

Groot is zijn heerschappij, en aan de vrede zal geen einde komen.

Davids troon en rijk zijn erop gebouwd, ze staan vast in recht en gerechtigheid, van nu tot in eeuwigheid.'

En bij elke geboorte van een koningskind uit het huis van David zal men gedacht hebben aan deze woorden. Achaz kreeg Hizkia, Hizkia Manasse, Manasse was de vader van Amos, Amos verwekte Josia, Josia Jechonja en zijn broers, ten tijde van de Babylonische ballingschap. Er worden koningskinderen geboren, maar niet één doet echt denken aan deze profetie.

Het waren de evangelisten Marcus, Mattheus, Lucas en Johannes, die thuis waren in de geschriften, de wet van Mozes, en de profetenrollen, en terugdachten aan deze woorden, toen zij op hun beurt schreven over Jezus van Nazareth. Mattheus vooral wil de lezer laten zien, hoe Jezus een afstammeling is van David, en van Abraham. En hoe hij een vervulling is van die oude profetieën. Als de engel spreekt tot Jozef die in verwarring is over wat er met Maria aan de hand is, horen we hem zeggen: 'Jozef, zoon van David, wees niet bang Maria tot je te nemen, want het kind dat ze draagt is verwekt door de heilige Geest, ze zal een zoon baren. Geef hem de naam Jezus, want – hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden.' En dan schrijft Mattheus als toevoeging erbij, voor zijn lezers, de eerste christenen uit de joden en de heidenen: 'Dit alles is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd,' en dan citeert Jesaja: 'de maagd zal zwanger worden en een zoon baren en men zal hem de naam Immanuel geven'.

In Mattheus 4, als Jezus geboren en opgegroeid is, gedoopt en in de woestijn op de proef gesteld, lezen we, hoe hij zich vestigt in Kafarnaum, aan het Meer van Galilea, het gebied van Zebulon en Naftali. En weer schrijft Mattheus: 'Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jesaja: Land van Zebulon en Naftali gebied aan de weg naar zee en aan de overkant van de Jordaan, Galilea van de heidenen, luister: het volk dat in duisternis leefde, zag een schitterend licht, en zij die woonden in de schaduw van de dood werden door het licht beschenen.' Dat is volgens Mattheus omdat Jezus zich daar heeft gevestigd, en daar zijn verkondiging begint: 'Kom tot inkeer, het koninkrijk van de hemel is nabij...' Hij, Jezus, is het licht dat is gaan schijnen. Het is ook bij Mattheus dat we Jezus horen zeggen: ik ben niet gekomen om de wet en de profeten af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen. En we horen hem praten over het koninkrijk der hemelen – het Rijk van God, dat doorbreekt.

Breekt dat Rijk der hemelen, dat koninkrijk waar Jezus het over heeft, door zoals Jesaja het had beschreven? Worden alle jukken verbroken, alle gevangenen bevrijd, worden alle oorlogen gestopt en verdwijnt al het onrecht uit de wereld? Breekt de eindeloze vrede aan?

Nee, dat niet.

Maar waarom zag men dan in Jezus de vervulling van die profetieën?

Ze zagen het. Het waren de ogen van geloof die het zagen. Het zijn de ogen van geloof die het zien.

Jesaja moest het opschrijven, hij zag het voor zich, hij geloofde het. Het zal gebeuren, zei hij, er komt een dag, iemand komt alles heelmaken. En dan zal er vrede zijn eens en voorgoed, want zo kan het niet blijven. En een paar eeuwen later werd Jezus geboren en gadeslagen, en waar velen het niet zagen, werden anderen de ogen geopend. Ze zagen hem geboren worden, opgroeien, ze zagen hem in gesprek, met een luisterend oor, dienend, verkondigend, genezend. Ze zagen hem sterven aan een kruis, en ze zagen hem opnieuw verschijnen. Ze zagen wat hij teweeg had gebracht. Het had hen zelf andere mensen gemaakt. En ze geloofden.

‘Hij is het licht. Hij verlicht alles en iedereen. Hij zet mensen in het licht.’

‘Ik ben het licht,’ vertelde hij, ‘dus volg me maar, en volg mijn Vader in de hemel – die er voor je is, en met je meetrekt door de tijd. Geloof het maar, dan zie je het. Met ogen van geloof.’ En Jezus zei: ‘Jullie zijn het licht, als je goed doet voor elkaar, dus doe dat nou. Heb elkaar lief, zoals ik dat deed. En zij die het zagen schreven het op, vertelden het verder, gaven het door, en door, en door. Tot op vandaag.

Karel Eykman heeft de profetie van Jesaja 9 bewerkt en in onze tijd getrokken, het was 2009 dat hij dit schreef, ik lees het voor (uit: Jozef en de kerstman, 2009 Amsterdam).

‘De inktzwarte tijd en het licht daardoorheen

De straatlantaarns zijn uitgevallen,
geen tram of bus die nog rijdt.
Wij struikelen door de stad, in het donker
in ondoordringbare eenzaamheid
op de tast, zonder houvast, geen hand voor ogen,
geen hulp die je naar een schuilplek leidt.
’t Is moeilijk om je eigen pad te vinden,
wij zijn de weg zo helemaal kwijt.
Overal huist de huiver voor dit duister,
geen mens te zien in deze zwarte tijd.
Uitzichtloosheid boort ons de grond in,
er is geen hoop meer, alleen spijt.
Dan komt opeens licht ons overweldigen!
Wij zien elkaar in ’t volle licht staan.
Er is weer zicht om elkaar aan te kijken,
wij staan weer oog in oog voortaan.
De stralen maken ons weer nieuw en open.
Waar komt in vredesnaam dit licht vandaan?

Van de Vredevorst, hier in ons midden!
Door hem trekt de vrede weer aan.
Geen vredige vrede van vet dik tevreden,
van een veilig, saai, aangeharkt bestaan.
Maar een vrede, die doorwerkt en doorvecht en niet is te houden,
die alvast is begonnen en steeds door zal gaan.'

Hij beschrijft het duister, en het donker, met beelden uit onze tijd: uitgevallen straatlantaarns, stille uitgestorven straten, maar ook, geen hulp die je naar de schuilplek leidt, mensen die de weg kwijt zijn, uitzichtloosheid, geen hoop meer, alleen maar spijt. En dan is er opeens een overweldigend licht. Licht waarin mensen elkaar zien, weer oog krijgen voor elkaar. En als je dan vraagt waar het vandaan komt? Het komt van de Vredevorst – hier in ons midden. Door hem trekt de vrede weer aan. En dan gaat het om doorwerkende vrede, vrede waar mensen voor vechten – zich blijvend voor inspannen – omdat ze er iets van hebben gezien, omdat ze erin geloven, omdat het hen blijvende hoop geeft, hoe donker en duister het ook kan zijn.

De wereld is donker, maar er is ook licht, schitterend licht, licht waardoor we elkaar kunnen zien en te hulp schieten, licht dat het duister verdrijft.
Jesaja zag het, Jezus was het licht en verspreidde het weer verder, en verder.
Zien wij het ook? Amen